

Henry Rudi,

*verdens beste kamerat
og største bjørnejeger.*

Engang omkring 1930 spurte jeg Henry Rudi om hvor mange bjørn på lag han kunde ha nedlagt.

— Nei, sågu om æ det veit, svarte han.
— To hundre, tre hundre?

— At du en voksen kar kan spørre så løvat. Tre hunner? Ja, det var vel. Minst det. Men prat ikke sjit; du kan da begripe at ingen orker å holde tall på bjørn man har drept.

Siden den gangen har Henry øket sin skuddliste betydelig. Vinteren 1935—36 satte han og Gunnar Knoph verdensrekord med en fangst på 114 bjørn. Det var på Halvmåneøya ved Storfjorden på Svalbard. Fangstfolkene kaller ellers denne øya for Harmon, hvilket er en fornorsking av det engelske Half-moon som altså betyr halvmåne. Nå, neste vinter lå Henry igjen på Harmon ilag med en annen tromsøggutt; og de forbedret rekorden ytterligere til omkring 120 bjørn.

Formentlig er det mange mennesker som mener at man ikke bør forherlige en slik bjørnemorder? (Skål, Henry! Der fikk du!) Hverken Henry Rudi eller jeg ser på disse rekordene som bedrifter i og for sig. D. v. s. for Henry har tallet utelukkende økonomisk betydning. For fangst, bl. a. av bjørn, er nå engang hans erhverv. Mig interesserer tallet forsåvidt som jeg av egen erfaring vet at bjørnejakt i mørke og kulde og allslags svinvær mer enn noe annet erhverv stiller krav til en manns mot, energi, snartanke og utholdenhet. Å jage bjørn i mørketiden er farlig. Det er nå ett. Men fra det øieblikk dyret ligger der i sneen til skinnen er ferdigbehandlet på stasjonen har jegeren hatt en særdeles slitsom tid. Tro mig på det. Ytterlig få mennesker vilde ha nerver til å tilbringe en vinter på Harmon. Og ennå ferre vilde klare å nedlegge over hundre kjempemessige rovdyr. Men de aller ferreste vilde makte å få frem alle de dyrene og gi skinna en førsteklasses be-

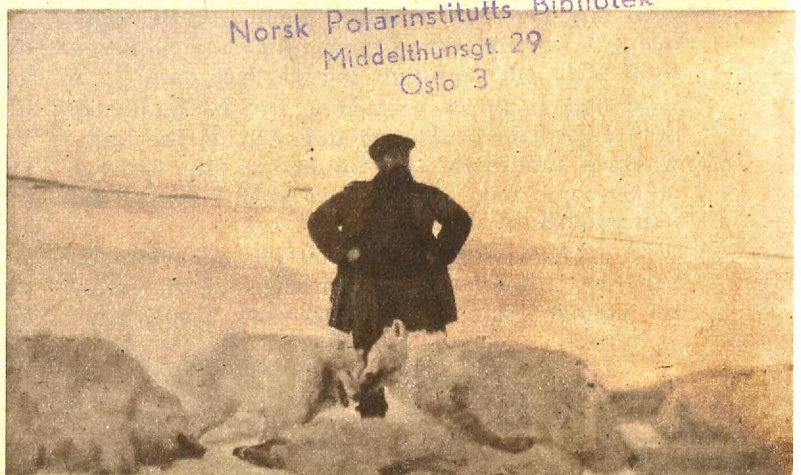
Av JOHN GIÆVER

Henry Rudi med to venner. Ishjørnunge og kjøteren «Bi».

Henry Rudi med sine 8 hvite varger.

handling. For Henry Rudi er dette en form for arbeid, rett og slett. Hans form. Eller altså daglig liv i norden.

En mann som har skutt mellom 4 og 5 hundre bjørn får likevel en viss nimbus. Og dog: Hadde Henry vært engelskmann, vilde han forlenget vært selvskrevet som æresmedlem i en fashionabel og eksklusiv Big Game Hunters' Club og hans kontrafei vilde vært å se på diverse fine tidsskrifters forsider vis-a-vis Greta Garbo, Mr. Eden og andre av tidens guder og gudinner. Tenk det, Henry, du kunde ha vært en engelsk gud! Men her i landet ser vi større på det, og ingen finner på å kanonisere verdens utvilsomt største bjørnejeger. Like bra er kanskje det. For neimenn om jeg tror at vår alles Henry vilde likt sig i Olympen.

Hvordan ser en slik moderne storjeger ut? Lik en Coopers Hjortefot eller som en romantisk hundre prosent «he-man» av William S. Hart-typen? Nix! Utseendet vil fremgå av billedet. Men ellers har Henry det slik at han skifter ham etter omgivelsene.

Hjemme i Tromsø bærer han gjerne en nokså bedrøvelig keiserwilhelmbart og stivhatt. Begge deler gjør et temmelig førstemmende inntrykk. Ellers liker denne Ishavets landstryker par excellence å *bile*. Så lenge han har penger går han iallfall minst mulig. Gå, gjør han nok på vint-ring. Han er i besittelse av en eventyrlig og suveren forakt for kapital, enten han har noen eller ei. Så hjemme. Ellers er han en meget nøktern og nøisom kar.

Når skuta legger fra kaia i Tromsø, hilser Henry og slenger stivhatten overbord. Ferdig med den — og med alt det — for denne gangen og eventuelt for alltid. Mitt fedreland, godnatt!

Er det mange som har tenkt på det at menn som nå Henry Rudi, Hilmar Nøis, Ole Sivertsen, Gustav Adolf Lindquist, Gerhard Antonsen og alle disse andre fenomenene, at de faktisk lever sitt egentlige liv i små stuer eller hytter langt pokker der nord. At de bare er hjemme en gang iblandt for liksom å rekreatere sig. Som når storfolk drar til kontinentet. En liten ferie for å lufte polareimen ut av buksa og sådant mer. Etter noen måneder eller uker eller kanskje bare dager vender de tilbake til ordnete forhold.

Gi mig lov til å fortsette denne lille digresjonen litt til. Det høver i en omtale av pioneren Rudi: En engelskmann har skrevet dette:

— The trails of yesterday are the highways of today. The trails of today will be the highways of tomorrow. (Det som var stier igår er landeveier i dag. Det som er stier i dag vil bli morgendagens alfarvei.)

Så er det visselig. Men stier gjennom villmarken blev alltid tråknet av mødige menn. Hvorfor mødige? Ajo, det er hard work å slite frem

en sti. Nå tror jeg ellers ikke at der noen gang vil gå akkurat alfarvei der hvor våre gutter nå trækker sti. Dertil går ferden deres gjennom et for vidt og karrig og slitsomt lenne. Men hvem vet. Kanskje likevel. Og vi kan gjerne minnes at disse guttene er sivilisasjonens pionerer i det nordligste nord. Dere her hjemme kjenner dem ikke. Dere som i beste fall smiler nedlatende om en mann biler over streken for full offentlighet og ditto musikk. Men anskaff komager dere og bli med på en døgnsmarsj on the trails of today. Jøss!

Derfor er det noe visst symbolsk når f. eks. bjørnejegeren Henry Rudi med års mellomrum hilser dere farvel og slenger stivhatten tilsjøs. Dere kan banne på at han mener det.

Det andre billedet viser Henry i vinterdrakt. Slik som han kom til mig en novemberdag på Kapp Herschel på Nordøstgrønland. Man vil se at han er kvit under nesen. Ja, det kvite er *is*. Frossen ånde. Om vinteren bærer han nemlig et praktfullt helskjegg. Og på kalde dager går han rundt med en lokal isjøl fra nesen ned på brystet. Det tar adskillig tid over komfyren før breen er tint såpass at han kan åpne kjeften og si goddag. Roald Amundsen har sagt, at å gå med skjegg i polarstrøkene er like malplasert som å bruke flosshatt på føttene her hjemme. Hvilken uttalelse jeg siterte for Henry. Men han beskylte mig for misunnelse. Delvis med grunn.

Første gang Henry besøkte mig på Herschel, sa han omtrent dette: — Undskyld, herr Giæver, men æ pleier å si min mening til folk. Burde De ikke vaske nevan bedre før De skar op biff som fremmede folk skal spise? Ka?

— Er De så nøie på det, De da?

— Ja, meget nøie på det. Æ eter ikke sjit når det ikke er nødvendig. Me-e-en, æ har likevel spist adskillig griseri i min tid. Og hør nå, trur De ikke at det vilde bli triveligere her i kåken om De vaska golvet nå og da? Ka?

Opriktig talt så syntes jeg at han var fordømt pirkete. Men han hadde rett. Å ligge på overvint-ring bør ikke være ensbetydende med å leve som et svin. Ta mitt ord på det: Ole Sivertsen er en almektig skurekøst og Henry er hans profet.

Engang holdt jeg på å drukne i en råk like utfor Henry sin stasjon. Han gav mig det beste han åtte av klær; men jeg måtte vakkert skifte tøiet ute, for han hadde nettop vasket gulvet i stua og vilde ikke ha det svinet til. Alle fangstmenn av fag er pertentlig renslige. Om ikke så gjennomført proper som Henry. Bare Ole Sivertsen er verre. Og Gustav Lindquist var det.

Men Henry lærte mig nå den gang polarlandets første bud. Liksom han senere i vinterens løp lærte mig hele resten. Henry tilhørte en annen

ekspedisjon
ganger. Kj
jeg kan av
åter, stoppe
og lage kre
mig i en v
rier, og st
engang var
sig anvend
kaffedokto
magen. Og
så hyggelig
fortsatte p
nordmenn.
som den s
og jeg feir
som inneh
tur. Tre u
digvis satt
Fyrolerfjo

Vi andr
tykke på
ilbake mi
il jeg allt
jørnejege
ulle kare
elvfølge
alsen, fa
utten so
et natssv
tser da
ive han
ørste bj
nt liten
ste kan
rrige p
n fått
dri blir
Det sie

Han s
drar hen
Hun lø
hennes e
— Å,
assurert.
fattigfolk
Johannes
sku på P
tel natta
Jon b
ulykken
over har
føttene k
prøver å
vekk. B

noen gang
e gutter nå
gjennom et
Men hvem
rne minnes
nerer i det
jenner dem
nedlatende
full offent-
f komager
i the trails

når f. eks.
nellemrum
ten tilsjøs.
t.

interdrakt.
berdag på
Man vil se

svite er is.
an nemlig
dager går
nesen ned
komfyren
ne kjeften
sagt, at å
nalplasert
hjemme.

Men han
ed grunn.

Herschel,
rr Giæver,
Burde De
biff som

e sjit når
ar likevel
r nå, trur
i kåken

fordømt
på over-
ed å leve
Sivertsen
er hans

råk like
det beste
ert skifte
gulvet i
e fangst-
ikke så
e Sivert-
et.

arlandets
rens løp
n annen

ekspedisjon, men han slang innom hos mig noen ganger. Kjørte en ti mils vei. Han lærte mig det jeg kan av arktiske sysler: Bake brød, lage gift-åter, stoppe strømper og såle støvler, bygge hus og lage krem av kondensert melk. Han innviet mig i en velforsynt medisinkistes glade mysterier, og stundom tok vi feil. Ja, når vi f. eks. engang var sterkt i villrede med en borsprit lot sig anvende utover forskriftene i lægeboka. Til kaffedoktor og slikt. Det går an; men røiner på magen. Og minnes du den natta da vi pratet så hyggelig over en halv liter hostesaft, — og fortsatte passieren ute på skavelen som gode nordmenn. Å ja du, det var nesten like morsomt som den solskinnsnatta på Revet da du og Ollo og jeg feiret isløsingen. Da vi festet stort på noe som inneholdt mye god fusel. Og drog på fiske-tur. Tre mann i en båt. Tre mann som nødven-digvis satt luftig utfor ripa de to milene over Tyrolerfjorden.

Vi andre, vi som fikk følge disse karene et stykke på stiene dernord, vi har fått med oss tilbake minner av ymse slag. Og Henry Rudi vil jeg alltid minnes som en mann jeg likte. Ikke bjørnejegeren akkurat, men den samvittighets-fulle karen som tok arbeidet og slitet som en elvfølge når det krevdes. Hardhausen, våge-alsen, fangstmannen, *altmuligmannen* av yrke. Gutten som sang og spøkte når han tørnet ut et nattsvart og kjølig rum. Som slo brannsalte litser da pinen i den aller siste tanna holdt på å rive ham ut i vanvidet. Og så dette: Verdens tørste bjørnejeger som gråt da han fant en ut-rint liten kvitrev i en dansk fotsaks. Verdens beste kamerat som har slitt sig formuer ut av rarrige polarlandet og gitt, gitt og *gitt*. Og sjel-ten fått noe tilbake. Men som aldri lærer og aldri blir bitter.

Det sier sig selv at Henry er full av bjørne-

BRANNEN

(Forts. fra side 17.)

Han smiler over hele det forgråtte ansiktet, drar henne ivrig i armen.

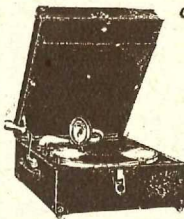
Hun løfter hodet og stirrer på gutten. Munnen hennes er fargeløs og fremmed.

— Å, snakk itte så vettløst, gutt. Vi har aldri assurert. Vi har aldri hatt råd til de penga. For fattigfolk brenn det bare ned. Å, spring etter Johannes, han må avsted etter far, han må var-sku på Persbråtan, høre om vi får krype inn der tel natta.

Jon begynner å forstå. Og etter hvert som ulykken i hele sitt forferdelige omfang siger inn- over ham blir han aldeles nummen i kroppen og føttene kjennes så underlig rare og livløse da han prøver å komme sig op fra bekken. Men han må vekk. Bort fra de gloende flammehendene som

Hele folkets grammofon „SONATA"

Ny forbedret modell. Pris kun kr. 70,- kontant kr. 77,- på avb. med kr. 15,- i forsk. og kr. 6,- pr. mnd.

Kassen trukket med sort kunstlær. Fornik-let hjørnebeslag og forniklet lås. Ekte sweitzerverk, helt snekkedrevet. Zink to-neløring. Forniklet slange-tonearm med konsert lyddåse. Forniklet nålekopp. Plate-skuff i lokket for 6/8 plater. SONATA kvali-tetsgrammofonen til den billige pris. Full tilfredshet eller pengene igjen.

Fåes kun hos:

A.S. HAGSTRØM MUSIKKFORRETNING
SKIPPERGT. 28 - OSLO

historier. Men bare en eneste har han fortalt mig. Tross slik som jeg grov. Denne:

— Det meste bjørn æ har skåtte på ei natt? Syv. Æ skaut dem etter tur på stasjonstaket. Det var på Hopen. Snakk om mus på loftet.

Mer var det ikke.

Henry og jeg var i lag på besøk hos danskene i Youngsund. Vi diskuterte bl. a. skiløping. Min ellers fortreffelige venn, dansk jeger Leander Larsen sa: — Forskellen på Er nordmænd og os danskere er den at naar I møder en bjørn så kan i løbe avgaarde lige saa lett paa Eders skier, mens vi danskere maa trave paa vores fødder for at komme bort.

— Bort? sa Henry. Undskyld, herr Larsen, var dette ment med eller uten gevær? For det er min erfaring at man *skyter* like godt uten ski som med.

Ja, så var det, — en autorativ uttalelse som le-ver på Nordøst-Grønland.

Neste gang jeg møter Henry Rudi, da kyler han stivhatten i hue på mig. Og jeg skal sverge på at han reiser *bart* når han leser dette.

griper efter ham gjennom røyken, komme sig un-da så langt at skrikene ikke kan nå ham. Røm-me fra de tre karene som kommer settende øverst på bakken der. Aldri si det til noen, aldri, aldri.

Han hører Petra lengst. Hun er aldeles utkjørt, hun gråter og vil ha mat og melk. Bolette går og roper og roper på katten. — Alexander! Alexan-der! Mor, mor! Låg Alexander under kokom-nen?

Røiklukten sitter i klærne, følger ham hele ti-den, er i luften og lyngen der han kaster sig ned. Han presser ansiktet hårdt ned mot tuen, prøver å ta kring den med hendene, men synes bare at han faller og faller fra et høit slott med solblink i rutene ned til en trang plass hvor alle menne-sker går og roper og skriker og bare kan skimte hverandre hver gang de gloende flammehendene vinker ut i mørket.